

Sygn. akt **I ACa 563/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga /spr./

Sędziowie: SA Mikołaj Tomaszewski

SO del. Piotr Majchrzak

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. K.**

przeciwko **K. W.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 marca 2018 r. sygn. akt XII C 2534/15

1. oddała obie apelacje;
2. koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi.

Mikołaj Tomaszewski Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Piotr Majchrzak

I A Ca 563/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2018 r. (sygn. akt XII C 2534/15), Sąd Okręgowy w Poznaniu w pkt 1 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 33.100 zł (trzydzieści trzy tysiące sto złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 września 2016 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalił w pkt 2 wyroku, a pkt 3 kosztami procesu obciąża strony stosunkowo, powoda w 43% tych kosztów a pozwaną w 57 % tych kosztów, przy czym szczegółowe ich rozliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Powód R. K. i pozwana K. W. od stycznia 2011 do kwietnia 2013 roku pozostawali w konkubinacie oraz prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Przez większość czasu trwania konkubinatu strony wspólnie zamieszkiwały w mieszkaniu wynajętym przez powoda położonym w R..

W trakcie trwania konkubinatu strony zaręczyły się oraz planowały wspólną przyszłość. Strony pracowały w tej samej firmie – (...) Sp. z o.o. Powód pracował w ww. spółce na podstawie umowy współpracy zawartej na okres od listopada 2011 roku do lutego 2013 roku w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i zarabiał w tym czasie około 10.000 zł miesięcznie. Z kolei pozwana uzyskiwała miesięczny dochód w kwocie od 5.000 zł do 13.000 zł.

W czasie kiedy strony były parą powód posiadał zadłużenia, między innymi zaległe zobowiązania podatkowe oraz wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zaległości podatkowe w podatku od towaru i usług za miesiąc styczeń 2013 roku obecnie wynoszą 929, 00 złotych, a za miesiąc kwiecień 2013 roku 7.509,60 zł. Zaległości powoda wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w okresie od dnia lutego 2013 roku do września 2014 roku wynosiły 9.548,06 zł.

W dniu 17 lipca 2012 roku została zawarta umowa deweloperska, nr Rep. (...), w której R.F. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. zobowiązała się wybudować budynek na działce nr (...), wchodzącej w skład nieruchomości Kw nr (...) oraz wyodrębnić lokal mieszkalny oznaczony numerem budowlanym (...) i przenieść prawo własności tego lokalu oraz prawa niezbędne do korzystania z tego lokalu na pozwaną.

W dniu 30 lipca 2012 roku pozwana zawarła z Bankiem (...) S.A. umowę kredytu mieszkaniowego hipotecznego (...) z oprocentowaniem zmiennym, nr (...). Wskutek zawarcia tejże umowy udzielono powódce kredytu na łączną kwotę 232 558, 41 zł. Środki finansowe uzyskane w skutek powyższej umowy pozwana przeznaczyła na zakup mieszkania w K..

W dniu 7 sierpnia 2012 roku powód dokonał elektronicznego przelewu na rachunek bankowy pozwanej w kwocie 13.000 zł. Przelew został zatytułowany jako „wpłata własna”.

W dniu 8 stycznia 2013 roku powód dokonał elektronicznego przelewu bankowego na rachunek bankowy pozwanej opiewającego na kwotę 31.000 zł. Przelew został zatytułowany przez powoda jako „wpłata własna na mieszkanie”.

Strony planowały wspólnie zamieszkać w mieszkaniu zakupionym przez pozwaną, położonym w K.. Powód w związku z tym sfinansował projekt wykończenia wnętrza mieszkania położonego w K. opiewającego na łączną kwotę 2.100,00 zł. Prace remontowe rozpoczęły się w lutym 2013 roku. Do wspólnego zamieszkania w mieszkaniu pozwanej, jednakże nigdy nie doszło, gdyż w kwietniu 2013 roku na skutek odejścia powoda do innej kobiety, strony rozstały się.

W dniu 6 czerwca 2013 roku pozwana zawarła z R. N., działającym w imieniu i na rzecz R.F. (...) Sp. z o.o. umowę przeniesienia własności w wykonaniu zobowiązania wynikającego z wyżej wskazanej umowy deweloperskiej z dnia 17 lipca 2012 roku oraz umowy sprzedaży (akt notarialny z dnia 6 czerwca 2013 roku, nr Rep. A 3246/2013). Wskutek zawarcia tejże umowy pozwana stała się właścicielką lokalu mieszkalnego nr (...) posadowionego w budynku przy ulicy (...) w K., z którym związany jest udział wynoszący (...) w części nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą Kw nr (...).

Od 2014 roku powód popadł w zaległości w płatnościach świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletniej córki Z., zasądzonych Wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 30 października 2009 roku, sygn. akt III RC 141/09, opiewających na kwotę 600 zł miesięcznie. Obecnie na skutek niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego przeciwko powodowi toczy się postępowanie egzekucyjne oraz postępowanie karne, które jest na etapie postępowania przygotowawczego.

Przeciwko powodowi toczą się również postępowania egzekucyjne na rzecz wierzycieli: Naczelnika Urzędu Skarbowego w O., Miasta P. i (...) Urzędu Wojewódzkiego. Powód posiada również zaległe zobowiązania wobec dwóch wierzycieli – (...) S. A. w W. oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na łączną kwotę 1.191,00 zł.

W piśmie z dnia 5 maja 2015 roku pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 75.000 złotych w terminie do dnia 20 maja 2015 roku zastrzegając, że inne postępowanie pozwanej może spowodować przeciwko niej wytoczenie sprawy na drogę postępowania sądowego, co może narazić ją na potrzebę zapłaty dalszych odsetek, wysokich kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa adwokackiego. Pozwana nie odpowiedziała na powyższe wezwanie.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie kluczowe było ustalenie, czy w okresie trwania konkubinatu stron pozwana wzbogaciła się kosztem powoda bez podstawy prawnej, a jeśli tak to w jakiej wartości. W tym celu Sąd był obowiązany zbadać, czy powód dokonał przesunięć majątkowych na rzecz pozwanej, w szczególności czy dokonał wpłat na zaciągnięty przez pozwaną ww. kredyt hipoteczny oraz poczynił inne nakłady finansowe na wyremontowanie jej mieszkania. Sąd podzielił również zdanie strony powodowej, że w niniejszej sprawie najodpowiedniejszym będzie zastosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Według Sądu, obowiązkiem powoda było więc wykazanie faktu zubożenia kosztem pozwanej oraz wysokości tego zubożenia, którego wartość podlega zwrotowi. Pokreślił również, iż reguły rozkładu ciężaru dowodu mają fundamentalne znaczenie dla dokonania prawidłowej oceny wykazania przez stronę obowiązku dowodzenia w zakresie przesłanek uzasadniających roszczenie. Z uwagi na to, w ocenie Sądu powód udowodnił swoje roszczenie jedynie w części.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł że powód wykazał, iż dokonał przysporzenia majątkowego na rzecz powódki poprzez dokonanie na jej rzecz w dniu 8 stycznia 2013 roku przelewu środków finansowych, co potwierdza zgromadzony w aktach sprawy wydruk z rachunku bankowego powódki. Ten przelew opiewający na łączną kwotę 31.000 zł został zatytułowany jako „wplata własna środków na mieszkanie”, co potwierdza, iż środki przekazane powódce miały być przeznaczone bądź na dokonanie wpłaty celem uzyskania przez nią przedmiotowego kredytu hipotecznego bądź też na remont jej mieszkania. Oprócz tego Sąd ustalił również, w szczególności wobec uznania przez pozwaną roszczenia powoda w tymże zakresie, iż powód opłacił pozwanej projekt wykończenia wnętrza mieszkania położonego w K.. Powyższa okoliczność znajduje również potwierdzenie w dokumencie zgromadzonym w aktach sprawy w postaci umowy dotyczącej projektu z zakresu architektury wnętrza zawartej przez powoda. W konsekwencji pozwana niewątpliwie uzyskała od powoda, będącego jej byłym konkubentem korzyść majątkową opiewająca na łączną kwotę w wysokości 33.100 zł (31.000 + 2.100). W tym miejscu Sąd I instancji wskazał, iż okoliczność że powód posiadał zaległe zobowiązania nie mogła decydować o tym, iż powyższy przelew z dnia 8 stycznia 2013 roku stanowił – zgodnie z twierdzeniami pozwanej – zwrotu udzielanych mu pożyczek. Z materiału dowodowego w aktach sprawy wynika, że pozwany posiadał w okresie trwania konkubinatu stosunkowo nieduże długi, jednakże nie zostało w żaden wiarygodny sposób potwierdzone, że pozwana pożyczala powodowi pieniądze celem ich spłaty. Ostatecznie Sąd uznał, że pozwana nie wykazała, że takich pożyczek udzielała i że przelew dokonany w dnia 8 stycznia 2013 roku przez powoda na rachunek bankowy pozwanej stanowił zwrot udzielonej mu przez pozwaną pożyczki. Ponadto pozwana nie złożyła dokumentu żadnej z pożyczek rzekomo udzielanych powodowi, ani pokwitowań czy przelewów z których wynikałby tytuł ich zwrotu. Nadto nie określiła nawet terminów do kiedy te pożyczki miały być zwrócone. Zgodnie z art.720 par.2 k.c. umowa pożyczki, której wartość przekracza obecnie 1.000 zł., a wcześniej przed zmianą z 8.9.16r. 500 zł wymaga zachowania formy dokumentowej – pisemnej.

Wobec powyższego zgodnie z ogólną regułą, wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Wskazana zasada oznacza, że powód składając pozew powinien udowodnić fakty, które w jego ocenie świadczą o zasadności powództwa. Udowodnienie faktów może nastąpić przy pomocy wszelkich środków dowodowych przewidzianych przez kodeks postępowania cywilnego. Nie ulega także wątpliwości, że co do zasady to na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia twierdzeń zawartych w pozwie, bowiem to on domaga się zapłaty i powinien udowodnić zasadność swojego roszczenia. Powód jednak, mimo iż był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, ciężarowi temu w całości nie sprostał. Udowodnił zasadność swojego roszczenia jedynie w części, dlatego też w punkcie 2 sentencji wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Od wyroku tego apelację wywiódł powód zaskarżając jego pkt. 2 i 3 zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 232 k.p.c. w z w. z art. 227 k.p.c., poprzez błędne ich zastosowanie przejawiające się w uznaniu, że powód nie zaoferował środków dowodowych potwierdzających uzyskanie przez pozwaną korzyści majątkowej bez podstawy prawnej w zakresie wykraczającym poza kwotę zasądzoną wyrokiem Sądu I instancji, w sytuacji, gdy powód faktycznie zaoferował zarówno rzeczowe, jak i osobowe środki dowodowe na poparcie swoich twierdzeń, które nadto znalazły potwierdzenie w szczególności w przedłożonej przez pozwaną historii jej rachunku bankowego,

II. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 kpc, poprzez dokonanie wybiórczej, dowolnej oraz sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego przejawiającej się w uznaniu, że:

a. przelew z dnia 7 sierpnia 2012 roku dokonany na rzecz pozwanej na kwotę 13.000,00 złotych nie był przeznaczony na zakupy do mieszkania pozwanej, bowiem powód zatytułował przelew „wpłata własna”, a nie „wpłata własna na mieszkanie”, a nadto nie znajduje to potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, w sytuacji, gdy z historii rachunku bankowego pozwanej wynika, że w dniu 7 sierpnia 2012 roku pozwana otrzymała od powoda przelew na kwotę 13.000,00 złotych i jeszcze w tym samym dniu dokonała wypłaty gotówki w kwocie 17.100,00 złotych, a więc dokonała wypłaty kwoty obejmującej kwotę przelaną uprzednio przez powoda (przy czym czynność wypłaty gotówki otrzymanej od pozwanego w ramach przelewów zatytułowanych „wpłata własna” pozwana powtarzała także co do innych kwot),

b. za niewiarygodne należało uznać twierdzenia powoda, ażeby za jego pieniądze pozwana wyremontowała swoje mieszkanie oraz że kupił jej oraz jej matce telewizory. Przedłożone przez powoda faktury, wystawiane na jego firmę nie potwierdzają jego twierdzeń w tym zakresie, gdyż nie wiadomo za czyje pieniądze zostały opłacone te faktury” w sytuacji, gdy fakt zakupu telewizorów znajduje potwierdzenie także w przedłożonych przez powoda wyciągach z rachunku bankowego - zestawieniach operacji za okres od 3 stycznia 2012 roku do 21 stycznia 2012 roku oraz za okres od 21 stycznia 2012 roku do 4 marca 2012 roku (str. 1), z których wynika, że w dniu 4 stycznia 2012 roku powód dokonał zakupu w sklepie (...) na kwotę 1.900,00 złotych oraz w dniu 21 stycznia 2012 roku dokonał zakupu w sklepie (...) S.A. na kwotę 619,00 złotych, co wbrew ustaleniom Sądu I instancji oznacza, że zakup telewizorów został dokonany ze środków znajdujących się na rachunku bankowym powoda w (...) S.A.,

c. fakt wystawienia przez powoda faktur na jego firmę nie pozwala jednoznacznie ustalić, czy kwoty w nich wskazane zostały pokryte ze środków finansowych powoda, w sytuacji, gdy podczas rozprawy w dniu 23 marca 2017 roku powód zeznał, że opłacał wskazane faktury, natomiast były one wystawione na jego firmę - R. K. (...) „ze względu na odliczenie części kosztów, w części ta nieruchomości miała być biurem mojej firmy”, a sam powód nie odliczył kosztów z przyczyn od niego niezależnych,

d. powód nie wykazał, że sfinansował zakup materiałów budowlanych, elementów elektryczno-elektronicznych i poniósł koszty robocizny w związku z wykończeniem lokalu mieszkalnego będącego własnością pozwanej, w sytuacji, gdy z zestawienia rachunku bankowego powoda za lata 2011 - 2013 wynika, że koszty te zostały faktycznie poniesione przez powoda,

e. powód nie wykazał, aby pozwana uzyskała korzyść majątkową kosztem powoda bez podstawy prawnej także co do kwoty 41.900 złotych (plus skapitalizowane odsetki), w sytuacji, gdy wniosek taki pozostaje w oczywistej sprzeczności z zaoferowanym przez powoda materiałem dowodowym, a nadto nie znajduje potwierdzenia w stanowisku świadków J. Z. (1) i S. K., którzy zgodnie wskazali, że powód zainwestował i był w stanie sfinansować remont mieszkania na kwotę oscylującą w granicach 70.000,00 - 80.000,00 złotych,

f. zeznania świadka S. K. były niewiarygodne w części, w jakiej świadek zeznał, że powód zainwestował w wykończenie mieszkania powódki kwotę około 80.000,00 złotych, a nadto, że zeznania w tej części nie znalazły potwierdzenia w

zgrupowanym w sprawie materiale dowodowym, w sytuacji, gdy przedłożona przez powoda historia jego rachunku bankowego jedynie potwierdza poniesienie przez niego kosztów w tej części i stanowi potwierdzenie faktu, iż pozwana uzyskała korzyść majątkową kosztem powoda bez podstawy prawnej także co do kwoty 41.900 złotych,

przy czym powyższe naruszenia doprowadziły do:

I. błędu w ustaleniach faktycznych polegający na sprzeczności tych ustaleń z zebraniem materiałem dowodowym w postaci pominięcia w poczynionych ustaleniach faktu, iż powód dokonał także innych aniżeli przyjęte przez Sąd I instancji przysporzeń majątkowych na rzecz pozwanej, tj.:

- a. spłaty rat kredytu hipotecznego zaciągniętego przez pozwaną,
- b. sfinansowania zakupu materiałów budowlanych i budowlanych (robocizny) w związku z wykończeniem lokalu mieszkalnego stanowiącego własność pozwanej
- c. sfinansowania zakupu telewizora oraz pozostałych elementów elektryczno-elektronicznych,

co wynika ze znajdujących się w aktach sprawy zestawień przelewów za rok 2011, 2012 i 2013, historii rachunku bankowego powoda za okres od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2013 roku w banku (...) S.A., a także historii rachunku bankowego pozwanej za okres od 1 stycznia 2011 roku do 30 czerwca 2013 roku, w których widoczne jest wydatkowanie przez pozwaną środków przekazanych jej przez powoda, co skutkować powinno ustaleniem, iż powód dokonał wyżej wymienionych przysporzeń na rzecz pozwanej, których wartość wynosiła 41.900,00 złotych, natomiast pozwana uzyskała korzyść majątkową kosztem powoda bez podstawy prawnej.

W konsekwencji powód wniósł o :

- I. zmianę pkt. 2 zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa także co do kwoty 44.858,90 złotych,
- II. zmianę pkt. 3 zaskarżonego wyroku, poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych,
- III. zasądzenie od powódki na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Apelację w niniejszej sprawie wniosła również pozwana. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie:

- I. Przepisów prawa materialnego mających wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj.:
- a. art. 405 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, iż pozwana bezpodstawnie uzyskała korzyść majątkową w wysokości 33.100 zł kosztem zubożenia powoda,
 - b. art. 411 pkt 1), pkt 2) oraz pkt 4) k.c. poprzez ich niezastosowanie,
- II. Przepisów prawa procesowego mogących mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj.:
- a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie przez sąd I instancji wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dowodu z przesłuchania strony powodowej oraz wyciągu z rachunku bankowego, zawierającego dokonanie przez powoda na rzecz pozwanej w dniu 8 stycznia 2013 r. przelewu zatytułowanego "wpłata własna na mieszkanie", a także zeznań świadków, w szczególności zeznań K. R. oraz M. W.,
 - b. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nierozwinięcie przez sąd I instancji w treści uzasadnienia wyroku stanowiska polegającego na przyjęciu, iż w niniejszym stanie faktycznym doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej.

W konsekwencji pozwana wniosła o:

- I. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1. poprzez oddalenie powództwa także co do kwoty 33.100 zł,
- II. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 3. poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
- III. zasądzenie od powoda na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
- ewentualnie o
- IV. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zarówno strona powodowa, jak i pozwana wniosły odpowiedzi na apelację, w których żądały oddalenia apelacji strony przeciwnej oraz zasądzenia kosztów postępowania oraz zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Obie apelacje okazały się bezzasadne.

Sąd Apelacyjny po rozważeniu podniesionych w apelacjach zarzutów stwierdził, że Sąd Okręgowy zbadał stan faktyczny w sposób prawidłowy uwzględniając przy tym wszelkie możliwe środki dowodowe. Postępowanie zostało przeprowadzone starannie i wnikliwie, zaś poczynione ustalenia faktyczne znajdują w pełni oparcie w obszernym materiale dowodowym. Należy przy tym podkreślić, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy musiał zamierzyć się ze specyfiką wzajemnych rozliczeń stron po zakończeniu wspólnego życia w konkubinacie, który cechuje się brakiem sformalizowania oraz oparty jest w dużej mierze na wzajemnym zaufaniu do siebie stron. Konkubinac jako stan faktyczny nie podlega żadnej szczególnej regulacji prawnej. Sąd Najwyższy w uchwale z 2.7.1955 r. stwierdził, że konkubinac sam przez się nie wywołuje żadnych skutków o charakterze prawno-majątkowym między konkubentami. Jeśli zaś powstaną między konkubentami stosunki prawno-majątkowe, prawa i obowiązki stąd wynikające należy oceniać na podstawie przepisów właściwych dla tych stosunków.

Nierzadko wspólnie żyjąca ze sobą para dokonuje na rzecz swojego partnera różnego rodzaju przysporzeń oraz nakładów na wzajemne majątki, które są nieuniknione i naturalne przy prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego. Przy czym nierzadko spotykane są sytuację konieczności rozliczenia konkubinatu. Sąd Okręgowy, wbrew zarzutowi pozwanej, prawidłowo zauważył, na co wskazał również w treści uzasadnienia, że odnośnie roszczeń z tytułu nakładów dokonanych przez jednego z konkubentów na rzeczy należące do drugiego konkubenta, a wchodzące w skład wspólnego gospodarstwa, należy stosować przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (uchwała SN z 30.1.1970 r. III CZP 62/69, L.). W sposób przejrzysty i trafny Sąd I instancji odniósł ten pogląd do stanu faktycznego sprawy, w którym korzystanie z instytucji bezpodstawnego wzbogacenia jest uzasadnione i podparte ugruntowanym orzecznictwem.

Należy podkreślić, że aby żądanie związane z przysługującym roszczeniem zostało przez sąd uznane to muszą być dowiedzione wszystkie istotne fakty, które o tym przesądzą, zgodnie z ogólnymi regułami z wyrażonymi w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. W niniejszej sprawie powód żądający zwrotu wartości bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 KC) musi udowodnić, że ziszcła się hipoteza wskazanego artykułu, której realizacja wymaga wykazania trzech faktów: 1) uzyskania korzyści majątkowej; 2) uzyskania korzyści majątkowej bez podstawy prawnej; 3) uzyskania korzyści majątkowej kosztem innej osoby (zob. Kodeks cywilny. Komentarz red. dr hab. K. O., wyd. 2019 r. L.). Powód próbował dowieść, że w czasie konkubinatu poczynił nakłady na nabytą przez pozwaną nieruchomości oraz jej wyposażenie, a także spłacał zobowiązania obciążające pozwaną. Przy czym pozwana przecząc twierdzeniom powoda, próbowała dowieść, że dokonywane przez pozwanego wpłaty na jej konto były w rzeczywistości spłatami pożyczek, które ona mu udzielała oraz że przekazywane na jej konto pieniądze nie stanowiły w ostatecznym rozrachunku korzyści majątkowej pozwanej.

Pamiętać należy, że samo twierdzenie strony nie stanowi wystarczającego dowodu (zob. SN w wyr. z 22.11.2001 r., I PKN 660/00, OSNAPiUS 2003, Nr 20, poz. 487), zaś w niniejszej sprawie, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, znaczna część kluczowych okoliczności miała jedynie podparcie w samych twierdzeniach powoda. Z tego powodu Sąd Okręgowy prawidłowo uznał powództwo powoda jedynie w tej części, w której w sposób niewątpliwy wykazał uzyskanie przez pozwaną korzyści majątkowej jego kosztem. Za twierdzenia udowodnione, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał jedynie sumę zapłaty za skorzystanie z usług projektanta wewnątrz w celu aranżacji mieszkania powódki oraz przelew z 8 stycznia 2013 r. opiewający na kwotę 31 000 zł. Przelew ten został zatytułowany jako „wpłata własna środków na mieszkanie”, co potwierdza bezspornie wydruk z zestawienia transakcji powoda. Tytuł tego przelewu wskazuje, że środki te powód przeznaczył na wkład własny dla kredytu hipotecznego zaciągniętego przez pozwaną lub w inny sposób na sfinansowanie nakładów na mieszkanie pozwanej. Data przelewu koresponduje również z datą zawarcia umowy kredytowej. Sprzeczne z zasadami logiki byłoby twierdzenie, że przelew o takim tytule mógł być spłatą pożyczek gotówkowych udzielanych powodowi przez pozwaną i w tym zakresie zarzuty pozwanej nie znajdują żadnego uzasadnienia. Ponadto, w oparciu o przedstawioną przez powoda umowę o wykonanie projektu wykończenia wewnątrz oraz przyznaniem tego faktu przez pozwaną, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że powód opłacił na rzecz powódki usługę objętą wymienioną umową.

W obliczu prawidłowo ustalonego przez Sąd I instancji stanu faktycznego oraz w kontekście hipotezy z art. 405 k.c. okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że przekazanie przez pozwanego powodce środków pieniężnych na wkład własny do otrzymania kredytu hipotecznego oraz zapłata za projekt aranżacji wewnątrz dla mieszkania powódki stanowiły dla niej korzyść majątkową. Korzyść ta została uzyskana bez podstawy prawnej, bowiem stron nie łączył żaden stosunek prawny regulujący tę kwestię, a jedynie żyli w konkubinacie, do rozliczania którego zgodnie z powołaną wcześniej uchwałą Sądu Najwyższego stosuje się w zależności od sytuacji przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu albo zniesieniu współwłasności. Ponadto uzyskanie tych korzyści odbyło się kosztem majątku powoda, co wykazał przedstawiając umowę oraz zestawienie transakcji z dokonaniem przelewu gotówki. Z tego powodu za nieuzasadniony należy uznać zarzut pozwanej naruszania art. 405 k.c. Również w kontekście omawianej wcześniej specyfiki konkubinatu nie można uznać za zasadny poniesiony przez pozwaną zarzut niezastosowania dyspozycji z art. 411 k.c.

Obydwie strony podniosły zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., jednak nie można się zgodzić z argumentami podnoszonymi przez żadną ze stron. W ocenie Sądu Apelacyjnego całościowo materiał dowodowy nie dostarczył podstaw do uwzględnienia całości powództwa. Odnośnie dokonanego przelewu przez powoda dnia 7 sierpnia 2012 roku w wysokości 13 000 tysięcy złotych, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że niemożliwe na podstawie zgromadzonych dowodów jest ustalenie na co konkretnie środki te były przeznaczone. Sam fakt, że powódka dokonała tego samego dnia wypłaty ze swojego konta nie oznacza, że pieniądze te zostały zamienione na korzyść majątkową w postaci nakładów na wyposażenie mieszkania. Zeznania świadków również nie wskazały na sposób wykorzystania tych środków.

Podobnie kształtuje się kwestia pozostałej kwoty, na którą miały się składać nakłady na wykończenie mieszkania pozwanej, spłaty rat kredytu hipotecznego zaciągniętego przez pozwaną oraz sfinansowania sprzętów RTV oraz pozostałych elementów elektryczno-elektronicznych. W tej kwestii Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego. Zapłacone przez powoda raty, których nieuznanie podniósł powód w apelacji, dotyczyły zobowiązania kredytowego jeszcze sprzed zaciągnięcia przez pozwaną kredytu hipotecznego. Zgodnie z twierdzeniami pozwanej kredyt ten miał być przeznaczony na wspólne meble do poprzedniego mieszkania w R., które to ostatecznie miał zatrzymać powód. Nie dowiódł on jednak w żaden sposób, że meble lub inne przedmioty sfinansowane tym kredytem faktycznie wzbogaciły pozwaną. Powód nie dowiódł również tego odnośnie sprzętów kupionych w sklepach (...) oraz K.. Nie wiadomo czy w rzeczywistości trafiły one do majątku pozwanej, tym bardziej jeżeli chodziło o ruchomości, które powód jest w stanie bez nadmiernego wysiłku przenosić. Na marginesie należy nadmienić, że powód takich ruchomości powinien pierwszorzędnie żądać wydania w naturze.

Zważając zatem na wcześniejsze rozważania odnośnie ciężaru dowodu, stwierdzić należy, że w obliczu braku wystarczających jednoznacznych dowodów osobowych oraz dokumentów, Sąd Okręgowy prawidłowo nie uznał żądania powoda w zakresie ponad kwotę 33.100 zł. Jednocześnie podkreślić należy, że wbrew zarzutom oraz konkluzji powoda z apelacji, aby skutecznie udowodnić, że dana osoba uzyskała korzyść majątkową kosztem drugiej bez podstawy prawnej nie wystarczy okazanie wyciągu z rachunku bankowego lub wystawionej faktury. Sam wyciąg z rachunku bankowego dowodzi jedynie faktu zubożenia powoda. Jednakże konieczne było dodatkowe wykazanie zaistnienia przesłanek wzbogacenia pozwanej oraz związku między zubożeniem, a wzbogaceniem, czego powód w pełni nie uczynił.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji słusznie pozbawił przymiotu wiarygodności zeznania ojca powoda S. K. oraz J. Z. (2), którzy z dużym prawdopodobieństwem szacowali kwotę wzbogacenia pozwanej kosztem powoda na bazie informacji uzyskanych wyłącznie od samego powoda. Świadkowie Ci nie mieli żadnego rzetelnego oparcia w wysokości szacowanej kwoty, stąd trudno na podstawie ich zeznań czynić ustalenia faktyczne.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c.

SSA Mikołaj Tomaszewski SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga SSO del. Piotr Majchrzak

--	--	--